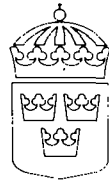

Försvarsutskottets yttrande

1985/86:2 y

om datapolitik m. m. (prop. 1984/85:220 och 225)

FöU
1985/86:2 y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över två propositioner jämte motioner såvitt de rör försvarsutskottets beredningsområde. Detta har skett dels genom beslut den 8 oktober 1985 beträffande proposition 1984/85:220 om datapolitik, dels genom beslut den 17 oktober beträffande proposition 1984/85:225 om statsförvaltningens användning av ADB m. m.

Försvarsutskottet

Samhällets sårbarhet för krigshandlingar, sabotage och handelsstörningar ökar i takt med växande beroende av datorer, ökad koncentration av verksamhet till få och stora enheter och en alltmer omfattande internationell integration. Sårbarheten togs upp i samband med 1982 års försvarsbeslut (prop. 1981/82:102 bil. 1, FöU 18, rskr. 374) och behandlades i riksdagen senast under våren 1985 (FöU 1984/85:9 s. 9–11). 1984 års försvarskommitté skall enligt sina direktiv (dir. 1984:14) analysera den svenska samhällsutvecklingen från sårbarhets- och resurssynpunkt och för vissa samhällsområden föreslå ambitionsnivåer för den säkerhet som bör eftersträvas. Resultaten av kommitténs arbete avses ligga till grund för ett nytt långsiktigt försvarsbeslut år 1987.

I proposition 1984/85:220 (s. 32–33) föreslås att riksdagen godkänner vissa riktlinjer för den framtida datapolitiken. Beträffande sårbarheten anges som riktlinje att vi för att minska denna skall bl. a. verka för att decentralisera stora datorsystem och för att utrustning, programspråk och operativsystem standardiseras. Vidare anges som viktigt att Sverige har en hög nivå på forskningen och den tekniska utvecklingen inom vissa för telekommunikationer, försvarsmakten och näringslivet strategiska områden inom informationsteknologin. *Försvarsutskottet* tillstyrker att riksdagen godkänner dessa riktlinjer.

Totalförsvaret är ett samlingsbegrepp för alla de åtgärder som är nödvändiga för att förbereda landets försvar inför yttre hot och ställa om samhället för kris- och krigsförhållanden. Sådana åtgärder måste vidtas av bl. a. primärkommuner och landsting, försörjningsviktiga företag och statliga myndigheter. För att minska behovet av särskild beredskapsplanering är det betydelsefullt att samhällets skilda delar redan i fredstid så långt möjligt

planeras, utvecklas och förbereds på ett sätt som är lämpligt från totalförsvarsynpunkt (jfr prop. 1984/85:160 s. 5–6). Inte minst gäller det att minska sårbarheten i system som är betydelsefulla för folkförsörjning och grundläggande samhällsservice. Datasäkerhet i sådana system är väsentlig redan i fred.

Sårbarheten på grund av datorisering är både ett allmänt fredstida samhällsproblem och ett särskilt problem för totalförsvaret. Inom totalförsvaret blir försvarsmakten för sin funktion i allt högre grad beroende av att försvarets civila delar utvecklas på ett sätt som underlättar beredskap och uthållighet.

I proposition 1984/85:220 (s. 28) betonas att det måste ställas särskilda krav på datasäkerheten för totalförsvaret samt att denna säkerhet måste byggas upp redan under fredsförhållanden och bör samordnas med de säkerhetskrav som behöver uppfyllas redan i den normala fredsdriften. Detta är en omfattande och komplicerad fråga. Försvarskommittén har i uppdrag att lämna förslag om vilken datasäkerhet som försvaret skall eftersträva under kriser och i krig, jämfört med den säkerhet som finns i fred. *Försvarsutskottet* räknar liksom regeringen med att det i samband med 1987 års försvarsbeslut kan bestämmas vilken datasäkerhet i totalförsvaret som skall eftersträvas.

Beträffande sårbarhetsfrågornas behandling innebär propositionerna 1984/85:220 och 225 sammanfattningsvis att riksdagen har beretts tillfälle att ta del av följande inriktning:

- övergripande sårbarhetsfrågor samordnas av en statsrådsgrupp
- statskontoret ges i uppdrag att ha ett samordnande ansvar för sårbarhetsfrågorna inom den civila statsförvaltningen
- sårbarhetsberedningen avslutar sitt arbete under år 1985.

I ärendet finns motionsförslag att sårbarhetsberedningen skall behållas (mot. 1984/85:3245 – c), åtminstone tills det finns ett nytt förslag om organisation och ansvar för sårbarhetsfrågor inom såväl den privata som den offentliga sektorn (mot. 1985/86:35 – fp). Enligt motion 1985/86:36 (m) bör beredningen omvandlas till en nämnd som är knuten till försvarsdepartementet. I motion 1985/86:37 (m) föreslås att beredningens uppgifter i dess helhet förs över till den beslutade överstyrelsen för civil beredskap (prop. 1984/85:160, FöU 11, rskr. 388).

Sårbarhetsberedningen tillsattes av regeringen i augusti 1981. Uppgiften var att dels utreda frågor om säkerhet och sårbarhet på dataområdet, dels vara ett aktivt organ när det gäller information och rådgivning på området. I beredningen ingår representanter för försvarsmakten, det civila totalförsvaret, statskontoret, kommunerna, näringslivet och dess organisationer, datainspektionen och datadelegationen. Beredningen har lämnat en rad rapporter m. m. I personellt och ekonomiskt samarbete med bl. a. Riksdatabundnet, statliga myndigheter, företag och näringslivsorganisationer har beredningen utarbetat en speciell metod för sårbarhetsanalys av datoriserade informationssystem, den s. k. SBA-metoden. Beredningens verksamhet innebär en form av samarbete kring sårbarhetsfrågorna som av allt att döma uppskattas av bl. a. näringslivet.

Sårbarhetsfrågornas fortsatta behandling enligt de båda propositionerna

syftar bl. a. till att övergripande frågor som fordrar samordning mellan olika departement och där nödvändiga åtgärder får vittgående konsekvenser för samhället skall bli prövade på tillräckligt hög nivå. Vidare torde vara avsikten att förslag om åtgärder för att öka datasäkerheten skall få större genomslag än hittills inom den civila statsförvaltningen.

Sårbarhetsberedningens avveckling innebär enligt *försvarsutskottets* mening naturligtvis inte slutet för diskussion och brett samarbete kring alla olösta frågor om samhällets sårbarhet på dataområdet och kring det praktiska genomförandet av beslutade säkerhetsåtgärder. Försvarsutskottet räknar med att regeringen finner en lämplig form för sådant samarbete.

Stockholm den 5 november 1985

På försvarsutskottets vägnar

Lennart Blom

Närvarande: Lennart Blom (m), Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Kerstin Ekman (fp), Gunnar Björk i Gävle (c), Evert Hedberg (s), Ingemar Konradsson (s), Ingvar Björk (s), Olle Aulin (m), Iréne Vestlund (s), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Carl-Johan Wilson (fp) och Sten Andersson i Malmö (m).

Avvikande mening

Lennart Blom (m), Kerstin Ekman (fp), Gunnar Björk i Gävle (c), Olle Aulin (m), Gunhild Bolander (c), Carl-Johan Wilson (fp) och Sten Andersson i Malmö (m) anser att det sista stycket i utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Försvarsutskottet anser att det även i fortsättningen behövs ett forum för diskussion och brett samarbete kring alla olösta frågor om samhällets sårbarhet på dataområdet och kring det praktiska genomförandet av beslutade säkerhetsåtgärder. Utskottet förordar i första hand att sårbarhetsberedningen behålls. Alternativt kan för samma uppgifter inrättas ett likartat organ, knutet till försvarsdepartementet. Denna uppfattning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

